

The page features a decorative graphic consisting of three sets of concentric circles in shades of pink. The largest set is in the top right, a medium-sized set is in the center, and a large set is in the bottom right. Two thin pink lines cross the page diagonally, one from the top left to the center, and another from the top right to the bottom right.

Langetermijnraming WIA, WAO en WAZ

Rapportage maart 2014

**Ridwan Alblas en Patrick M. Koot (Ministerie van Sociale
Zaken en Werkgelegenheid)**
27-3-2014

Inhoudsopgave

1. Samenvatting nieuwe langetermijnramingen AO	3
1.1 Actualisatie langetermijnraming WIA	3
1.2 Actualisatie langetermijnraming WAO en WAZ	3
2. Inleiding op de gehanteerde systematiek	5
2.1 Korte toelichting op werking model WIA	5
2.2 Korte toelichting op werking modellen WAO en WAZ	6
3. Uitgangspunten langetermijnraming	7
3.1 Uitgangspunten WIA langetermijnraming	7
3.2 Uitgangspunten langetermijnraming WAO en WAZ	8
4. Resultaten langetermijnraming	9
4.1 Resultaten langetermijnraming WIA	9
4.2 Resultaten langetermijnraming WAO en WAZ	12
Bijlage A: Uitgebreide toelichting uitgangspunten langetermijn-raming	15
Bijlage B: Nadere toelichting microsimulatiemodellen	19
Bijlage C: Schattingsparameters WIA-, WAZ en WAO-modellen	23

1. Samenvatting nieuwe langetermijnramingen AO

1.1 Actualisatie langetermijnraming WIA

Het ramen van het aantal arbeidsongeschikten in de WIA en de bijbehorende uitkeringslasten is complex. De voornaamste oorzaak is dat de instroom zich erg lastig laat voorspellen. Dit vormde in het najaar van 2012 aanleiding voor een viertal expertbijeenkomsten die vorig jaar hebben plaatsgehad. De door SZW/FEZ georganiseerde expertbijeenkomsten in 2012 kenden deelname van SZW/IVV, UWV, Financiën, CPB en onderzoeksbureaus Astri en Ape. In een viertal sessies zijn de methodiek en de aannames van het rekenmodel van de WIA-raming diepgaand verkend. Dit heeft geleid tot afstemming van aannames, tot waardevolle verbeterpunten van het model en tot relevante kennisuitwisseling voor alle deelnemers.

De nieuwe langetermijnraming borduurt voor een belangrijk gedeelte voort op de inzichten uit de expertbijeenkomsten in 2012. De nieuwe WIA langetermijnraming is gebaseerd op het schone en stabiele (bezien over de laatste 3 jaar) instroomcijfer van 2013. Daarnaast zijn ook de volgende instroomeffecten verwerkt: de ontwikkeling van omvang en samenstelling van de beroepsbevolking, ingroeieffecten WIA, voorraad- en teleffecten en de effecten van beleid- en wetgeving zoals de AOW-leeftijdsverhoging. Onzekerheid blijft er echter over bijvoorbeeld mogelijke neveneffecten van aangescherpte regelgeving, de gezondheidstoestand van werknemers. Daarnaast is de conjunctuur een belangrijke onzekere factor in de WIA-instroom. In de langetermijnraming is van dit effect geabstraheerd door een *conjunctuurneutrale* raming op te stellen.

Naast de inzichten uit de expertbijeenkomsten van vorig jaar zijn er ook dit jaar verschillende verbeteringen doorgevoerd. Zo heeft een stage bij het UWV voorafgaand aan de langetermijnraming tot verschillende nieuwe inzichten geleid. Belangrijke verbeteringen zijn onder andere dat pensionering in het microsimulatiemodel voortaan op maandbasis nauwkeurig kan worden vastgesteld (in plaats van jaarbasis), dat de uitstroomkansen voor herstel dit jaar alleen nog maar geschat worden met meerjarige regressiemodellen (de minder robuuste eenjarige regressiemodellen komen te vervallen) en dat het in het simulatiemodel dit jaar direct mogelijk is om een onderscheid te maken in lasten van publiek verzekerden en lasten van eigenrisicodragers. Alle nieuwe aannames en modelverbeteringen en de effecten ervan op de uitkomsten worden in het document uitgebreid toegelicht.

Uit de microsimulatie blijkt de WIA de komende jaren fors zal groeien. De uitkeringslasten nemen toe van € 2,8 miljard in 2013 naar ca. € 5 miljard in 2019 en ca. 8 miljard in 2040. Omdat de WIA een relatief nieuwe regeling is, is de regeling nog decennia in opbouw.

1.2 Actualisatie langetermijnraming WAO en WAZ

Het ramen van het aantal arbeidsongeschikten in de WAO en WAZ is in vergelijking met de WIA een stuk minder complex. Omdat de WAO en WAZ aflopende regelingen zijn, is er nauwelijks nog sprake van instroom. Alleen heropeningen zorgen nog voor nieuwe WAO-uitkeringen. De ontwikkeling van het aantal arbeidsongeschikten in de WAO en WAZ hangt daarmee vooral samen met de uitstroomontwikkeling. De belangrijkste uitstroomredenen in beide regelingen is bovendien

pensionering. Door een verbetering in het microsimulatiemodel is het dit jaar mogelijk om pensionering op maandbasis nauwkeurig vast te stellen (was op jaarbasis). De toekomstige uitstroom kan hiermee nauwkeuriger geraamd worden dan in voorgaande jaren.

Uit de microsimulatie volgt dat het aantal WAO-uitkeringen de komende jaren in rap tempo afneemt. Vanaf 2017 is de WIA in termen van uitkeringslasten groter dan de WAO. Uiteindelijk is er in 2040 nog sprake van een beperkt aantal WAO-uitkeringen (ca. 19 duizend herleide uitkeringsjaren). De uitkeringslasten bedragen dan nog ca. € 277 miljoen.

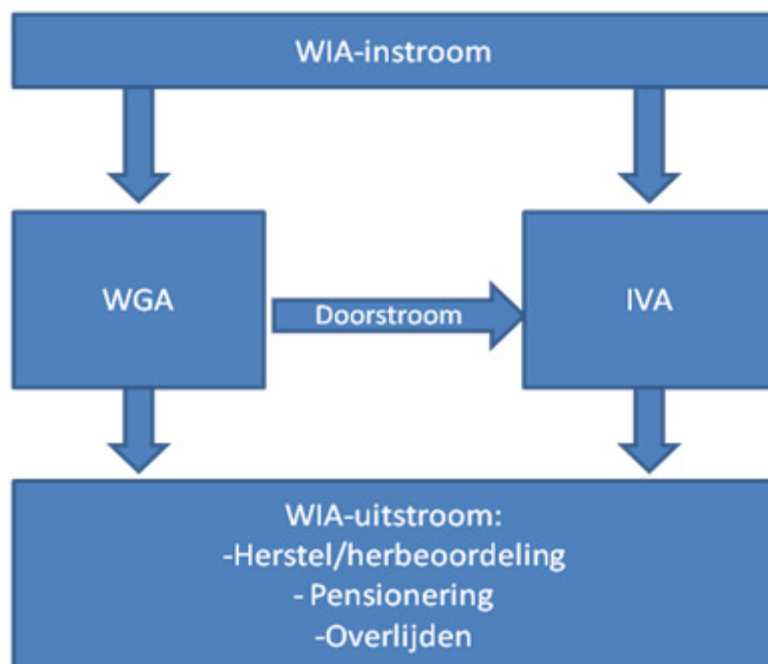
Ook het aantal WAZ-uitkeringen zal de komende jaren in rap tempo afnemen van circa 20 duizend ultimo 2013 naar minder dan 10 duizend ultimo 2019. In 2040 ontvangen nog slechts enkele honderden personen een WAZ-uitkering. De uitkeringslasten bedragen dan nog € 3 miljoen.

2. Inleiding op de gehanteerde systematiek

2.1 Korte toelichting op werking model WIA

De langetermijnraming WIA wordt gebaseerd op de uitkomsten van een microsimulatiemodel, dat speciaal hiervoor is ontworpen. Het rekenmodel achter deze WIA-ramingen is een instroom-uitstroommodel dat schematisch als volgt kan worden weergegeven:

Figuur 1: Instroom-uitstroommodel WIA

In de meest eenvoudige weergave stromen er dus personen de regeling in, vindt er een beweging plaats van WGA naar IVA en stromen er personen uit de regeling.

Met behulp van microdata van het UWV wordt een simulatie op persoonsniveau verricht. Dit microsimulatiemodel wordt beschreven in Van Sonsbeek en Gradus¹. De langetermijnraming is voor het eerst in januari 2010 gepubliceerd, gebaseerd op microdatabestanden 2008.

Startpunt in de nieuwe langetermijnraming vormen het WGA- en IVA-bestand per ultimo 2012. Aan deze startbestanden wordt de WGA- en IVA-instroom van 2013 toegevoegd. Er vinden transitie tussen de deelregelingen plaats. Van WGA naar IVA, maar ook binnen de WGA van WGA 35-80 naar WGA 80-100 en vice versa. De personen die de AOW-leeftijd bereiken stromen uit door pensionering. Voorts vindt er uitstroom door herstel en overlijden plaats. Het resultaat van de simulatie voor 2013 is een raming van het bestand per ultimo 2013. Vervolgens wordt deze simulatie herhaald voor het

¹ Sonsbeek, J.M. van, Gradus, R.H.J.M. (2006), 'A microsimulation analysis of the 2006 regime change in the Dutch disability scheme', *Economic modelling* 23, 427-456.

volgende jaar, waarmee de raming telkens met een jaar wordt uitgebreid. De ontwikkeling van het bestand wordt verder gesimuleerd totdat een raming tot en met 2040 ontstaat.

De individuele kans op transitie binnen de WGA en uitstroom door herstel en overlijden is afhankelijk van geslacht, leeftijd en uitkeringsduur. Deze kansen zijn bepaald door middel van logistische regressie op basis van waargenomen transitie en sterfgevallen in de periode 2008-2012. Een toelichting op de regressie en de schattingsresultaten zijn terug te vinden in bijlage C.

De kans om naar de IVA door te stromen is apart bepaald (zie de toelichting in bijlage A). Er wordt onder andere aangenomen dat de doorstroom van de WGA naar de IVA afhankelijk is van de verblijfsduur in de WGA. In de volgende langetermijnraming (2014-2015) zal hier nader onderzoek naar verricht worden. Het voornemen bestaat om ook de doorstroomkansen te schatten met logistische regressies.

2.2 Korte toelichting op werking modellen WAO en WAZ

Ook de langetermijnramingen WAO en WAZ zijn gebaseerd op microsimulatiemodellen. De systematiek van deze modellen komt in grote lijnen overeen met de systematiek van het WIA-model. Belangrijk verschil is dat er nauwelijks instroom is in beide regelingen, en dat de volumeontwikkelingen vooral ontstaan door uitstroom wegens pensionering en herstel en door overlijden.

Ook voor deze regelingen geldt dat het startpunt gevormd wordt door een WAO- en WAZ-bestand ultimo 2012. Door heropeningen ontstaat er beperkte instroom die wordt toegevoegd aan het bestand. De personen in het bestand die de AOW-leeftijd bereiken stromen uit door pensionering. Voorts vindt er uitstroom door herstel en overlijden plaats, die op basis van geschatte uitstroomkansen worden gesimuleerd. Resultaat van de simulatie is een raming van het bestand voor 2013. De ontwikkeling van het bestand wordt verder gesimuleerd totdat een raming tot en met 2040 ontstaat.

Individuele herstel- en overlijdenskansen worden door middel van regressie vastgesteld op basis van waargenomen transitie en sterfgevallen in de periode 2008-2012. Een toelichting op de regressie en de schattingsresultaten is terug te vinden in bijlage C.

3. Uitgangspunten langetermijnraming

3.1 Uitgangspunten WIA langetermijnraming

In deze paragraaf staan we stil bij de belangrijkste uitgangspunten van de WIA langetermijnraming. Een uitgebreidere toelichting op deze uitgangspunten is opgenomen in bijlage A.

In- en doorstroom

- Uitgangspunt voor de instroomraming is een basisniveau van 37.400 personen, zoals door UWV verwacht wordt voor 2013 (januarinota 2014)². Omdat 2013 vanuit administratief en demografisch oogpunt een *schoon* instroomcijfer is, is met UWV afgesproken om de basisinstroom alleen op dit jaar te ijken. Het instroomcijfer 2012 werd namelijk sterk beïnvloed door administratieve effecten.
- Het nieuwe basis instroomniveau wordt vervolgens verrekend met het verwachte effect van demografie, ingroei en beleid. In de langetermijnraming tot en met 2040 zijn daarbovenop geen conjunctuureffecten geraamd.
- De doorstroom van WGA naar IVA wordt gebaseerd op realisaties vanaf 2006. Daaruit blijkt dat de kans op doorstroom stijgt naarmate iemand langer in de WGA zit. De WIA is nu 8 jaar geleden ingevoerd. Daarom wordt de kans op doorstroom bij een duur van 8 of langer bijgeschat. Aangenomen wordt dat de doorstroomkans nog stijgt tot een duur van 12 jaar in de WGA.

Uitstroom

- Voor de regressieschattingen van transitie, herstel- en overlijdenskansen worden microdata van de afgelopen vijf jaar gebruikt. We zijn daarmee afgestapt van het gebruik van de eenjarige regressiemodellen voor de schatting van de uitstroomkansen voor personen met lange uitkeringsduren. Alle uitstroomkansen worden geschat met de meer robuuste meerjarige regressiemodellen (zie ook bijlage B).
- De overlijdenskans wordt per deelregeling bepaald. Doorstromers van WGA naar IVA vormen daarbij een aparte groep. Na doorstroom is de overlijdenskans groter dan voor degenen die in de WGA blijven, maar kleiner dan degenen die rechtstreeks de IVA ingestroomd zijn.
- Pensionering vindt automatisch plaats op de AOW-gerechtigde leeftijd. De pensionering is in de nieuwe langetermijnraming gebaseerd op de maand waarin men de pensioengerechtigde leeftijd bereikt. Dit leidt tot meer nauwkeurige ramingen van de uitstroom en uitkeringslasten in toekomstige jaren.

Microsimulatie

- Een microdatabestand van WGA- en IVA-gerechtigden ultimo 2012 vormt de basis voor de langetermijnraming. Voor het eerste ramingsjaar (2013) sluiten we aan bij de meest actuele verwachtingen van het UWV over volumes en gemiddelde uitkering in 2013 (januarinota 2014). De ontwikkeling van de prijs en volume op langere termijn wordt geraamd met behulp van het microsimulatiemodel.

² http://www.uwv.nl/overuwv/Images/UWV_Januarinota_2014.pdf

- Er wordt in de microsimulatie niet gecorrigeerd voor het effect van voorschotten. De aanwezigheid van later afgewezen voorschotten in de microdata leidt tot een iets hogere instroom en uitstroom. Per saldo verwachten we geen effect op de raming van het volume.
- Alleen aangenomen wetgeving is meegenomen in de raming, d.w.z. de modernisering van de Ziektewet en de verhoging van de AOW-leeftijdsverhoging zoals oorspronkelijk besloten in het Lenteakkoord. Met de in het Regeerakkoord voorgestelde versnelde verhoging van de AOW-gerechtigde leeftijd is nog geen rekening gehouden. Ook is nog geen rekening gehouden met de in het Sociaal Akkoord voorgenomen beperking van het beroep op de WIA. Zodra deze maatregelen zijn aangenomen worden deze verwerkt in de ramingen.
- De microdata die jaarlijks door UWV worden aangeleverd bevatten geen nuluitkeringen en verdiensten uit arbeid of in verband met arbeid. De modelresultaten worden hiervoor gecorrigeerd.

Verdeling lasten over publiek en eigenrisicodragers

- In de SZW-begroting van 2014 is ervoor gekozen om een uitsplitsing te maken in de WIA-lasten van publiek verzekerden en de WIA-lasten van eigenrisicodragers. In de raming wordt voor de uitkeringslasten eigenrisicodragers 2013 geijkt op lasten die het UWV verwacht in de januarinota 2014. Verondersteld wordt dat het aandeel eigenrisicodragers constant blijft op het niveau van 2013. Voor de totale WIA-uitkeringslasten heeft deze veronderstelling geen gevolgen.

Conjunctuureffecten

De langetermijnraming heeft als doel om trends die zich op langere termijn voordoen in beeld te brengen. Daarom is van het effect van conjuncturele ontwikkelingen op de WIA volledig geabstraheerd.

3.2 Uitgangspunten langetermijnraming WAO en WAZ

De uitgangspunten voor de WIA-raming gelden voor een belangrijk deel ook voor de WAO- en WAZ-raming. Hieronder bespreken we kort de belangrijkste punten.

- Voor prognoses van de instroom in de WAO en WAZ (door heropeningen) volgen we ramingen van het UWV uit 2012.
- De regressiemodellen voor de herstel- en overlijdenskansen die in eerdere ramingen zijn ontwikkeld worden gehandhaafd. De regressieschattingen worden gebaseerd op de microdata van de afgelopen vijf jaar (2008-2012).
- Pensionering vindt automatisch plaats op de AOW-gerechtigde leeftijd. De pensionering is in de nieuwe langetermijnraming evenals in de WIA gebaseerd op de maand waarin men de pensioengerechtigde leeftijd bereikt.
- Een microdatabestand van WAO- en WAZ-gerechtigden ultimo 2012 vormt de basis voor de raming. Voor het eerste ramingsjaar (2013) sluiten we aan bij de meest actuele verwachtingen van het UWV over volumes en gemiddelde uitkering in 2013 (januarinota 2014). De ontwikkeling van de gemiddelde uitkering en volume op langere termijn wordt geraamd met behulp van het microsimulatiemodel.
- Ook voor de WAO en WAZ wordt in de langetermijnraming rekening gehouden met aangenomen wetgeving (de AOW-leeftijdsverhoging uit het Lenteakkoord).

4. Resultaten langetermijnraming

4.1 Resultaten langetermijnraming WIA

In deze paragraaf worden de resultaten van de nieuwe langetermijnraming WIA gepresenteerd. Tabel 1 gaat ten eerste in op de nieuwe instroomraming. Met name het gewijzigde basisniveau is van invloed op de instroomcijfers.

Tabel 1: Instroom WIA (x 1 000 personen), 2013-2040

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2030	2040
Instroom WIA	37,4	37,8	37,6	37,8	38,1	38,5	39,0	39,5	40,7	38,2
IVA	7,9	8,1	8,1	8,2	8,3	8,6	8,7	8,9	9,6	8,7
WGA	29,5	29,7	29,5	29,6	29,7	30,0	30,3	30,6	31,1	29,4

In 2013 is de instroom hoger geweest dan in 2012. Door een wijziging in 2012 in de manier van administreren van nieuwe uitkeringen is de instroom in 2012 lager uitgevallen dan in 2011. In 2013 is er geen sprake meer van het verlagend effect van de nieuwe administratiewijze.

Na 2013 hebben een groter en ouder wordende beroepsbevolking en ingroeieffecten een instroomverhogend effect, net als een stijgende AOW-gerechtigde leeftijd. Daar staat tegenover dat de komende jaren de instroombeperkende maatregelen uit Modernisering ZW effect moeten gaan hebben. Per saldo nemen de IVA- en WGA-instroom licht toe. Pas na het jaar 2030 neemt de instroom weer af als gevolg van verjonging van de beroepsbevolking, die bovendien in omvang kleiner wordt.

In tabel 2 wordt de gesimuleerde uitstroom en doorstroom tot en met 2040 weergegeven.

Tabel 2: Uitstroom WIA (x 1 000 personen) , 2013-2040

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2030	2040
Uitstroom WIA										
IVA	4,1	4,6	5,8	6,0	6,7	7,4	7,7	8,0	17,4	19,0
- w.v. pensionering	2,2	2,4	3,1	3,2	3,5	3,9	3,6	3,9	9,9	10,8
WGA	7,2	8,5	9,7	9,9	10,9	11,5	11,2	12,1	17,2	17,4
- w.v. pensionering	1,7	2,2	3,0	3,1	3,9	4,0	4,1	4,5	8,5	8,4
Doorstroom WGA → IVA	4,5	5,0	6,0	6,8	7,6	7,8	9,1	9,0	11,9	12,7

De WIA is een regeling in opbouw, oftewel, het bestand groeit (zie ook tabel 3). Als gevolg daarvan nemen de uitstroom en de doorstroom in personen toe. De uitstroom door het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd stijgt. De stijging wordt nog enigszins beperkt doordat we uitgaan van de AOW-leeftijdsverhoging zoals besloten in het Lenteakkoord.

Tabel 3: Bestand WIA (x 1 000 personen) , 2013-2040

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2030	2040
Bestand WIA	186,8	211,5	233,7	255,7	276,1	295,8	315,8	335,2	468,6	503,7
IVA	51,1	59,6	67,9	77,0	86,1	95,1	105,2	115,1	193,9	222,7
WGA	135,7	151,9	165,8	178,7	190,0	200,7	210,7	220,1	274,7	281,0
- w.v. 80-100	95,7	106,0	115,1	123,5	130,8	137,5	143,5	149,1	175,0	173,8
- w.v. 35-80 werkend	18,4	20,7	22,5	24,4	26,4	27,9	29,6	31,3	42,9	45,9
- w.v. 35-80 werkloos	21,6	25,3	28,2	30,8	32,8	35,3	37,6	39,7	56,9	61,3
Aandeel IVA (%)	27,4	28,2	29,1	30,1	31,2	32,2	33,3	34,3	41,4	44,2

Als gevolg van de doorstroom van WGA naar IVA groeit het aandeel van IVA-gerechtigden in de WIA van zo'n 27% in 2013 naar 44% in 2040. In 2040 wordt een niveau van circa 500 duizend personen verwacht in de WIA. Het structurele niveau wordt bereikt zodra het eerste WIA-cohort volledig is uitgestroomd, d.w.z. rond het jaar 2055.

Tabel 4 richt zich op de samenstelling van het WGA-bestand naar uitkeringsduur.

Tabel 4: WGA-bestand naar uitkeringsduur (x 1 000 personen), 2013-2040

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2030	2040
Bestand WGA	135,7	151,9	165,8	178,7	190,0	200,7	210,7	220,1	274,7	281,0
- vv. tot 5 jaar lg	52,0	54,6	57,0	57,2	57,6	57,8	59,0	59,9	62,0	57,5
- vv. tot 5 jaar vv	53,3	56,7	58,0	60,5	64,2	64,9	64,8	64,9	67,2	64,7
- vv. 5 tot 10 jaar	30,4	40,6	50,8	55,1	56,9	61,4	64,9	67,7	76,7	75,0
- vv. 10 jaar of langer	0,0	0,0	0,0	5,9	11,3	16,5	22,0	27,6	68,8	83,7

De WGA bestaat inmiddels al langer dan 5 jaar, maar het aandeel mensen dat 5 jaar of korter in de WGA zit, is nog steeds stijgende, omdat de instroom de laatste jaren is gestegen. Voor een gedeelte bevinden deze mensen zich in de loongerelateerde fase (tot 5 jaar lg) en deels in de vervolgfase (tot 5 jaar vv). De WGA'ers die 5 tot 10 jaar of nog langer in de regeling zitten, bevinden zich allemaal in de vervolgfase³. Hun aandeel is op dit moment nog kleiner dan de groep 0 tot 5 jaar, maar zal uiteindelijk groter worden.

In tabel 5 wordt de raming van de WIA-populatie in herleide uitkeringsjaren weergegeven. Het 'WIA-volume' in herleide uitkeringsjaren is een maat voor het aantal betaalde volledige uitkeringen gedurende een jaar. Dit kan gezien worden als alle lopende uitkeringen gedurende een jaar, waarbij elke lopende uitkering gecorrigeerd wordt met een factor die het daadwerkelijk betaalde bedrag aan uitkeringen in een bepaald jaar afzet tegen 70% van het laatst verdiende jaarloon. Bijvoorbeeld, een voor 50% arbeidsgeschikte WGA'er, die in een bepaald jaar een uitkering ontvangt van 35% van het laatst verdiende loon, telt mee voor 0,5 herleid uitkeringsjaar.

³ De duur van de loongerelateerde fase is 3 tot 38 maanden en afhankelijk van de omvang van het arbeidsverleden.

Tabel 5: Bestand WIA (x 1 000 herleide uitkeringsjaren) , 2013-2040

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2030	2040
Totaal WIA	149,5	170,6	190,3	209,0	226,6	243,3	260,4	277,4	396,0	428,2
IVA	47,3	55,7	64,2	73,1	82,3	91,4	101,1	111,2	193,1	223,5
WGA	102,2	114,9	126,1	135,9	144,4	151,9	159,3	166,2	202,9	204,8
Herleidingsfactor WGA (%)	86,7	86,2	85,6	85,1	84,4	83,8	83,5	83,2	80,0	78,4

Het WIA-bestand in herleide uitkeringsjaren zal, evenals het bestand in personen, de komende decennia toenemen. De toename van het aantal herleide uitkeringsjaren is echter minder groot dan de toename van het aantal personen. De gemiddelde herleidingsfactor WGA neemt af omdat het aandeel 'WGA 0-5 jaar lg' daalt (zie tabel 4). In de loongerelateerde fase ontvangt elke WGA'er 70% van het laatst verdiende loon (afgezien van eventuele inkomstenverrekening). Eenmaal in de vervolgfase wordt het arbeidsongeschiktheidspercentage verrekend met de uitkering en dient een gedeeltelijk arbeidsgeschikte bovendien 50% van zijn resterende verdien capaciteit te benutten. De herleidingsfactor van gedeeltelijk arbeidsgeschikten daalt derhalve in de vervolgfase. De komende jaren stijgt het aandeel gedeeltelijk arbeidsgeschikten dat in de vervolgfase zit, dus daalt de gemiddelde herleidingsfactor WGA.

In tabel 6 en 7 worden de gemiddelde uitkeringen per herleid uitkeringsjaar en de uitkeringsjaren weergegeven. De bedragen zijn in constante prijzen, d.w.z. dat er geen indexering voor inflatie heeft plaatsgevonden.

Tabel 6: Gemiddelde uitkering per herleid uitkeringsjaar (x 1 000 euro) , 2013-2040, prijsniveau 2013

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2030	2040
IVA	20,09	19,89	19,71	19,58	19,48	19,39	19,35	19,32	18,96	18,64
WGA	18,78	18,80	18,83	18,85	18,88	18,91	18,93	18,95	19,05	18,89
- w.v. 80-100	17,21	17,25	17,29	17,32	17,35	17,39	17,41	17,41	17,48	17,35
- w.v. 35-80 werkend	23,19	22,86	22,63	22,53	22,50	22,47	22,44	22,36	22,00	21,49
- w.v. 35-80 werkloos	22,04	22,10	22,12	22,11	22,10	22,06	22,03	22,05	21,69	21,31

De gemiddelde uitkering in 2013 sluit aan bij die van het UWV (januarinota 2014). De gemiddelde uitkering die met het model wordt berekend, blijkt iets hoger te zijn dan de realisatie in 2013. Vermoedelijk heeft dit te maken met het ontbreken van verdiensten in de huidige microdatabestanden van het UWV. Om toch uit te gaan van een realistische gemiddelde uitkering wordt exact aangesloten op de gerealiseerde gemiddelde uitkering in 2013 die UWV rapporteert in de Januarinota 2014⁴.

Het model raamt een dalende trend (in constante prijzen) voor de IVA. De gemiddelde IVA-uitkering neemt af omdat het aandeel doorstromers (vanuit de WGA) stijgt, terwijl het loon waarop hun uitkering is gebaseerd gemiddeld lager ligt. Dat komt doordat mensen die direct de IVA instromen gemiddeld ouder zijn. Voor de WGA wordt juiste en stijgende trend verwacht t/m 2030. Dit is met

⁴ UWV Januarinota 2014, financiële ontwikkeling UWV-fondsen 2013-2014

name het gevolg van een veranderende samenstelling van de WGA-populatie. De gemiddelde uitkering van de werkende WGA-ers 35-80 en de werkloze WGA-ers 35-80 afzonderlijk neemt juist af.

De uitkeringslasten IVA en WGA in tabel 7 worden verkregen door het aantal herleide uitkeringsjaren uit tabel 5 te vermenigvuldigen met de gemiddelde uitkering uit tabel 6.

Tabel 7: Uitkeringslasten per kalenderjaar (x 1 miljoen euro) , 2013-2040, prijsniveau 2013

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2030	2040
Totaal WIA	2 869	3 268	3 640	3 993	4 328	4 645	4 972	5 297	7 527	8 033
IVA	950	1 108	1 266	1 431	1 602	1 772	1 956	2 147	3 661	4 165
WGA	1 919	2 160	2 374	2 562	2 726	2 873	3 016	3 150	3 866	3 868

De uitkeringslasten WIA stijgen van ca. € 2,9 miljard in 2013 naar € 5,0 miljard in 2019 en verder naar € 8,0 miljard in 2040.

4.2 Resultaten langetermijnraming WAO en WAZ

In deze paragraaf worden de resultaten van de nieuwe langetermijnramingen WAO en WAZ gepresenteerd.

Tabel 8 gaat ten eerste in op de geraamde volumeontwikkeling van de WAO.

Tabel 8: Instroom, uitstroom en bestand WAO (x 1000 personen) , 2013-2040

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2030	2040
Instroom	1,4	1,0	0,7	0,5	0,3	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0
Uitstroom	34,5	32,0	29,2	24,7	23,2	22,0	18,5	17,4	9,7	4,1
- vv. pensionering	28,9	27,0	24,4	20,6	19,4	18,5	15,3	14,5	8,4	3,5
Bestand ultimo	373,1	342,1	313,6	289,4	266,5	244,7	226,4	209,1	82,0	18,8
-80-100 % ao	269,2	249,8	231,6	215,8	200,9	186,2	173,8	161,9	68,5	17,0
-15-80 % ao	104,0	92,3	82,0	73,6	65,6	58,5	52,5	47,2	13,5	1,8

De instroom in de WAO neemt tussen 2013 en 2019 af van ca. 1400 naar minder dan 100. Op lange termijn is er alleen nog maar sprake van uitstroom. De uitstroom bestaat voor het overgrote deel uit pensionering. De rest is voornamelijk het gevolg van overlijden (niet in tabel). De omvang van het lopende bestand neemt daarmee in rap tempo af van ruim 370 duizend in 2013 naar ruim 200 duizend in 2020. Vanaf 2017 is het aantal personen met een WAO-uitkering lager dan het aantal personen met een WIA-uitkering. Ultimo 2040 zijn er nog bijna 19 duizend personen met een WAO-uitkering.

De afname van het aantal personen met een WAO-uitkering vertaalt zich in een minder snelle afname van het WAO-bestand in herleide uitkeringsjaren, zo blijkt uit tabel 9. Dit komt met name doordat de het aantal mensen dat door zal stromen van gedeeltelijke naar volledige

arbeidsongeschiktheid aanzienlijk groter is dan omgekeerd. De gemiddelde mate van arbeidsongeschiktheid neemt hierdoor toe.

Uit tabel 9 volgt verder dat de gemiddelde WAO-uitkering af zal nemen de komende jaren. Dit komt onder andere door de relatief grote uitstroom van WAO-gerechtigden die voor 1994 zijn ingestroomd. De WAO-gerechtigden die voor 1994 zijn ingestroomd hebben gemiddeld genomen een hogere uitkering dan de WAO-gerechtigden die hierna zijn ingestroomd, omdat hun uitkering nog gebaseerd is op het dagloon vanwege oude, langlopende rechten. Samen met het aflopende bestand zorgt dit voor een forse afname van de uitkeringslasten de komende jaren. Waar de uitkeringslasten in 2013 nog bijna € 5,7 miljard bedragen, bedragen de uitkeringslasten in 2019 nog € 3,4 miljard. In 2040 is er nog sprake van uitkeringslasten ter hoogte van € 277 miljoen.

Tabel 9: Uitkeringsjaren en uitkeringslasten WAO, 2013-2040, prijsniveau 2013

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2030	2040
Niet-herleide uitkeringsjaren (x 1.000)	390,4	358,6	328,9	303,4	279,7	257,0	237,2	219,4	87,0	21,1
Gemiddelde mate ao (%)	80,4	80,9	81,4	81,8	82,3	82,7	83,1	83,5	87,0	91,1
Herleide uitkeringsjaren (x 1.000)	314,0	290,1	267,6	248,3	230,1	212,5	197,1	183,1	75,7	19,3
Gemiddelde jaaruitkering (x 1.000)										
-Per persoon	14,52	14,47	14,43	14,40	14,35	14,31	14,27	14,23	13,60	13,11
-Per herleid uitkeringsjaar	18,06	17,89	17,74	17,59	17,45	17,31	17,18	17,05	15,64	14,38
Uitkeringslasten (x €1 mln.)	5.670	5.191	4.746	4.368	4.014	3.678	3.385	3.122	1.184	277

Het aantal personen met een WAZ-uitkering zal naar verwachting halveren tussen 2013 en 2019, zo blijkt uit tabel 10. In 2019 zijn er nog 9,5 duizend personen met een WAZ-uitkering en ultimo 2040 is dit aantal gereduceerd naar enkele honderden. De belangrijkste verklaring van de WAZ volumeontwikkeling is de uitstroom wegens pensionering.

De WAZ-uitkeringslasten nemen af van ruim 200 miljoen in 2013 naar ruim 100 miljoen in 2019 (tabel 11). In 2040 bedragen de uitkeringslasten nog € 3 miljoen.

Tabel 10: Instroom, uitstroom en bestand WAZ (x 1000 personen) , 2013-2040

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2030	2040
Instroom	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Uitstroom	2,9	2,5	2,1	1,9	1,5	1,4	1,1	1,1	0,5	0,1
- vv. pensionering	2,6	2,2	1,9	1,6	1,3	1,2	1,0	0,9	0,4	0,1
Bestand ultimo	19,7	17,3	15,3	13,5	12,0	10,6	9,5	8,4	2,2	0,3
-80-100 % ao	12,8	11,3	10,0	9,0	8,1	7,2	6,4	5,7	1,6	0,2
-25-80 % ao	6,9	6,0	5,3	4,6	4,0	3,5	3,1	2,7	0,7	0,1
Instroom	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tabel 11: Uitkeringsjaren en uitkeringslasten WAZ, 2013-2040, prijsniveau 2013

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2030	2040
Niet-herleide uitkeringsjaren (x 1.000)	21,2	18,6	16,4	14,6	12,9	11,4	10,2	9,1	2,5	0,3
Gemiddelde mate ao (%)	76,5	76,6	76,7	76,8	77,1	77,4	77,6	77,7	78,1	83,6
Herleide uitkeringsjaren (x 1.000)	16,2	14,2	12,6	11,2	9,9	8,9	7,9	7,0	1,9	0,3
Gemiddelde jaaruitkering (x 1.000)										
-Per persoon	10,19	10,18	10,19	10,22	10,24	10,31	10,33	10,26	10,46	9,26
-Per herleid uitkeringsjaar	13,30	13,31	13,29	13,29	13,28	13,28	13,28	13,28	13,15	12,38
Uitkeringslasten (x € 1 mln)										
	216	189	167	149	132	118	105	93	26	3

Bijlage A: Uitgebreide toelichting uitgangspunten langetermijnraming

In deze bijlage worden de gebruikte uitgangspunten en aannames voor de langetermijnraming WIA, WAO en WAZ verder toegelicht.

Instroom

De WIA-instroom in toekomstige jaren wordt in principe gebaseerd op het gemiddelde niveau van de meest recente drie tot vijf jaren. Voor deze langetermijnraming hebben we ons beperkt tot het meest recente jaar (2013), omdat de omvang van de instroom in 2012 sterk beïnvloed werd door administratieve effecten. Omdat de instroom in voorgaande jaren redelijk stabiel is gebleken en 2013 een vanuit demografisch en administratief oogpunt een schoon instroomcijfer is, wijken we eenmalig af van het uitgangspunt om de basisinstroom te baseren op het gemiddelde over meerdere jaren. Het basisniveau (37.400 personen) is het vertrekpunt voor de WIA-instroom in toekomstige jaren.

Het instroomniveau ontwikkelt zich in de tijd naast de invloed van demografie, ingroei- en uitvoeringseffecten ook door de invloed van het gevoerde beleid. We maken daarbij de veronderstelling dat het instroomrisico van de verschillende deelgroepen (leeftijd en geslacht) in de tijd constant blijft. Het resultaat van dit alles is de uiteindelijke instroomraming.

Het verloop van de WIA-instroom in voorgaande jaren is weergegeven in Tabel A.1. Vervolgens bevat Tabel A.2 een overzicht van de ontwikkeling en de opbouw van de instroom in 2013 en toekomstige jaren.

Tabel A.1: Verloop van de WIA-instroom (realisaties 2006 t/m 2012, uitgesplitst naar IVA en WGA).

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Instroom WIA	21,0	22,1	24,9	29,1	35,6	37,9	33,9	37,4
IVA	3,8	4,3	5,1	5,5	7,3	7,8	6,7	7,9
WGA	17,2	17,9	19,8	23,6	28,4	30,1	27,2	29,5

Tabel A.2: Ontwikkeling en opbouw van de WIA-instroom (x 1000 personen).

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2030	2040
Basisniveau	37,4	37,4	37,4	37,4	37,4	37,4	37,4	37,4	37,4	37,4
Effect demografie	0,0	0,0	0,2	0,4	0,6	0,8	1,1	1,3	0,7	-2,1
Ingroeieffecten	0,0	0,3	0,4	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0	1,5	1,5
Modernisering Ziektewet			-0,5	-0,8	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
AOW-leeftijdsverhoging	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	0,5	0,6	0,7	2,2	2,4
Instroom LT-raming	37,4	37,8	37,6	37,8	38,1	38,5	39,0	39,5	40,7	38,2

In de WAO en WAZ is er nauwelijks nog sprake van nieuwe instroom. Er is alleen nog sprake van een beperkt aantal heropeningen. In de hoofdtekst is hier reeds op ingegaan.

Doorstroom WGA naar IVA

UWV heeft een kennismemo⁵ geschreven over de doorstroom van WGA naar de IVA. Daarin heeft UWV de realisaties gedurende de periode 2006-2011 geanalyseerd. Daaruit blijkt dat elk kwartaal een vrijwel gelijkblijvend aandeel van het oorspronkelijke WGA-cohort doorstroomt. Het percentage bedraagt op jaarbasis 2,4 %. Alleen in het eerste jaar ligt het percentage dat doorstroomt iets hoger. Dat is toe te schrijven aan mensen die op basis van de definitieve claimbeoordeling in aanmerking zijn gekomen voor een IVA-uitkering.

In onze raming hebben we ons gebaseerd op het bovengenoemde doorstroompercentage. Ook hebben we de verkregen kansen voor uitkeringsduren langer dan vijf jaar geëxtrapoleerd. Daarbij is aangesloten bij de aannames die Ape hanteert in de prognoseraming in haar onderzoek 'Duurzaam niet-duurzaam'⁶. In de volgende langetermijnraming zullen we de doorstroomkans naar de IVA voor zover mogelijk door middel van logistische regressie schatten.

We hebben verondersteld dat een verzekerde niet als volledig en duurzaam arbeidsongeschikt kan worden aangemerkt zolang er nog een zekere kans is op herstel. Er is daardoor geen moment waarop automatisch doorstroom naar de IVA plaatsvindt.

Nuluitkeringen (WAO, WAZ en WIA)

Om de uitkeringslasten correct te kunnen berekenen zijn enkele correcties op de modeluitkomsten toegepast. De belangrijkste correctie heeft betrekking op de invloed van nuluitkeringen.

Van een zogeheten nuluitkering is sprake wanneer de betreffende uitkering niet tot betaling komt. Dat kan worden veroorzaakt door de verrekening met verdiensten. In theorie is de hoogte van een AO-uitkering nihil zodra de verdiensten groter zijn dan het inkomen vóórdát de werknemer ziek was geworden. Er kan ook sprake zijn van een nuluitkering als het UWV een bepaalde cliënt een sanctie heeft opgelegd of de betaling om een andere reden tijdelijk heeft opgeschort. Het recht op een uitkering blijft wel bestaan. Dat recht eindigt pas op het moment dat het UWV op grond van een herbeoordeling heeft vastgesteld dat de cliënt minder dan 15% (WAO), 25% (WAZ), dan wel 35% (WIA) arbeidsongeschikt is.

Het effect van nuluitkeringen wordt verrekend in het volume. Op de berekende aantallen uitkeringsjaren worden de nuluitkeringen in mindering gebracht. Deze mensen zorgen niet voor extra uitkeringslasten. Merk op dat het aantal uitkeringen zelf – de volumes ultimo – is gebaseerd op uitkeringsrechten. In dat aantal worden nuluitkeringen wel meegerekend.

Verhoging van de AOW-gerechtigde leeftijd (WAO, WAZ en WIA)

In de langetermijnramingen WIA, WAO en WAZ hebben we rekening gehouden met de verhoging van de AOW-gerechtigde leeftijd (ook wel pensioengerechtigde leeftijd genoemd). Vóór 1 januari 2013 ging het recht op AOW in bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd. Sinds 2013 wordt deze leeftijdsgrens stapsgewijs verhoogd. In de langetermijnraming is uitgegaan van het Lenteakkoord, dat inmiddels wet is. De AOW-gerechtigde leeftijd stijgt naar 66 jaar in 2019 en 67 jaar in 2023. Dit pad is langzamer dan het nog niet aangenomen voorstel uit het Regeerakkoord. Na 2023 wordt, op basis van de levensverwachting, uitgegaan van een doorgroei-pad naar 68 jaar in 2030 en 69 jaar in 2038.

⁵ UWV (2012), 'Kennismemo 12/02: Transitie binnen de WIA', E. Berendsen

⁶ Ape (2013), 'Duurzaam niet-duurzaam', P. de Jong, T. Everhardt, C. Schrijvershof

Tabel A.3 geeft een overzicht van de verhoging van de AOW-gerechtigde leeftijd, gerekend in kalendermaanden vanaf 65-jarige leeftijd. Ter illustratie vermelden we ook de voorgenomen (versnelde) leeftijdsverhoging op basis van het Regeerakkoord, die op een later moment in de ramingen zal worden verwerkt. Vanaf 2022-2024 vindt koppeling aan de levensverwachting plaats. Dit beeld staat nog niet vast, maar hangt af van de toekomstige bevolkingsprognose. In de tabel is de verdere verhoging vanaf 67-jarige leeftijd gesimuleerd op basis van de CBS-bevolkingsprognose van december 2013.

Tabel A.3: Verhoging van de AOW-gerechtigde leeftijd in kalendermaanden, gerekend vanaf 65-jarige leeftijd.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lenteakkoord	1	2	3	5	7	9	12	15	18	21
Regeerakkoord	1	2	3	6	9	12	16	20	24	26

	2023	2024	2025	2030	2034	2038	2040
Lenteakkoord	24	27	30	36	42	48	51
Regeerakkoord	27	28	30	36	42	48	51

Extra WIA- instroom

De verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd heeft tot gevolg dat ook 65-plussers de WIA in kunnen stromen. Om hoeveel mensen het gaat, is met veel onzekerheid omgeven. In onze raming hebben we verondersteld dat de omvang van een volledig leeftijdscohort gelijk is aan de omvang van het leeftijdscohort 64-jarigen.

In 2013 ging het om ruim 500 64-jarigen. Dit aantal loopt mee naar gelang van demografische ontwikkeling.

De instroom van personen van 65 jaar en ouder is lineair gerelateerd aan de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd volgens onderstaande formule:

$$\text{omvang nieuwe instroom} = \frac{\text{leeftijdsverhoging in maanden}}{12} \times \text{aantal 64-jarigen dat instroomt in de WIA}$$

Uitgestelde pensionering WIA, WAO en WAZ

Mensen verblijven door de verhoging van de pensioenleeftijd ook langer in de WIA, WAO en WAZ. Van iedereen in de simulatie is de kalendermaand bepaald waarin de pensioengerechtigde leeftijd wordt bereikt. In het model wordt AO-uitkering ook in die maand beëindigd. Daarbij wordt het uitkeringsbedrag naar rato bepaald. Met genoemde aanpassing zijn lasten en aantallen uitstroom wegens pensionering volledig consistent.

Doordat in de eerste maand(en) van het jaar doorgaans geen uitstroom wegens pensionering plaatsvindt, is het gemiddelde aantal uitkeringen in een bepaald kalenderjaar een fractie hoger dan het gemiddelde over twee ultimostanden (die van jaar t en jaar $t-1$).

Aanpassing herleidingsfactor WIA

De herleidingsfactor staat bekend als een zeer lastig te hanteren begrip. Men spreekt overigens van de gemiddelde herleidingsfactor. Voorheen berekenden we de gemiddelde mate van arbeidsongeschiktheid. Dat uitgangspunt hebben we in deze langetermijnraming volledig losgelaten. Vertrekpunt is de maximale uitkering in de WGA nadat de eerste twee maanden zijn verstreken, ofwel 70 % van de uitkeringsgrondslag (het dagloon).

Op gevalsniveau is de herleidingsfactor gelijk aan het uitkeringsbedrag gedeeld door 70 % van de uitkeringsgrondslag. Voor de hele WGA is de gemiddelde herleidingsfactor gelijk aan:

$$\frac{\text{som van de uitkeringsbedragen}}{0,7 * \text{som van de grondslagen}}$$

Door het aantal niet-herleide uitkeringsjaren te vermenigvuldigen met de gemiddelde herleidingsfactor ontstaat het aantal herleide uitkeringsjaren. Een bijzonder geval vormen de vervolguitkeringen in de WGA. Deze zijn gerelateerd aan het minimumloon. Voor de berekening van de herleidingsfactor is echter (70 % van) de oorspronkelijke, loongerelateerde grondslag bepalend. Tabel A.4 geeft de herleidingsfactor weer voor mensen met een vervolguitkering, met een laatstverdiende loon op het maximumdagloon.

Tabel A.4. Berekening herleidingsfactor van vervolguitkeringen. Uitkeringsbedragen per jaar volgens prijspeil 2013. De jaaruitkering op basis van 70% van het maximumdagloon bedraagt 35 701 euro.

mate van arbeids- ongeschiktheid	uitkerings- percentage	uitkeringsbedrag	herleidingsfactor
35-45 %	28 %	€ 5 347	14,98 %
45-55 %	35 %	€ 6 685	18,72 %
55-65 %	42 %	€ 8 021	22,47 %
65-80 %	50,75 %	€ 9 692	27,15 %

De lage herleidingsfactor betekent dat vervolguitkeringen een drukkende werking hebben op het volume en niet op de prijs. De gemiddelde uitkering per herleid uitkeringsjaar ten slotte is de gemiddelde uitkering omgerekend naar een uitkeringspercentage van 70 %. Deze grootte is in feite direct gerelateerd aan de laatstverdiende lonen.

Bijlage B: Nadere toelichting microsimulatiemodellen

In deze bijlage wordt nader ingegaan op de werking van de microsimulatiemodellen voor de langetermijnraming. Als uitgangspunt wordt hierbij het microsimulatiemodel voor de WIA genomen. De werking van het microsimulatiemodel voor de WAO en WAZ is op hoofdlijnen hetzelfde.

Brongegevens

Voor de langetermijnraming WIA, WAO en WAZ wordt gebruik gemaakt van microdatabestanden van het UWV. Voor het demografisch effect op de WIA-instroom wordt eveneens gebruik gemaakt van (oude) CPB-prognoses van de omvang en samenstelling van de beroepsbevolking⁷. Het CPB publiceert in 2014 nieuwe prognoses. Bij het verschijnen van deze langetermijnraming waren deze echter nog niet beschikbaar. De nieuwe CPB-ramingen worden in de volgende langetermijnraming verwerkt.

Van de microdatabestanden WIA wordt een 20% steekproef genomen. Van de microdatabestanden WAO en WAZ wordt een 50% steekproef genomen. Omdat de microsimulatie WAZ en WAO een stuk minder complex is, kan hier met grotere steekproeven gewerkt worden zonder dat dit ten koste gaat van de rekentijd. Voor de regressies wordt gebruik gemaakt van UWV-bestanden over de jaren 2008 t/m 2012.

Werking model

In hoofdstuk 2 is een vereenvoudigde weergave van het instroom-uitstroom model WIA geschetst. In de simulatie wordt de WGA verder onderverdeeld in drie subgroepen, zodat er in totaal sprake is van vier mogelijke toestanden:

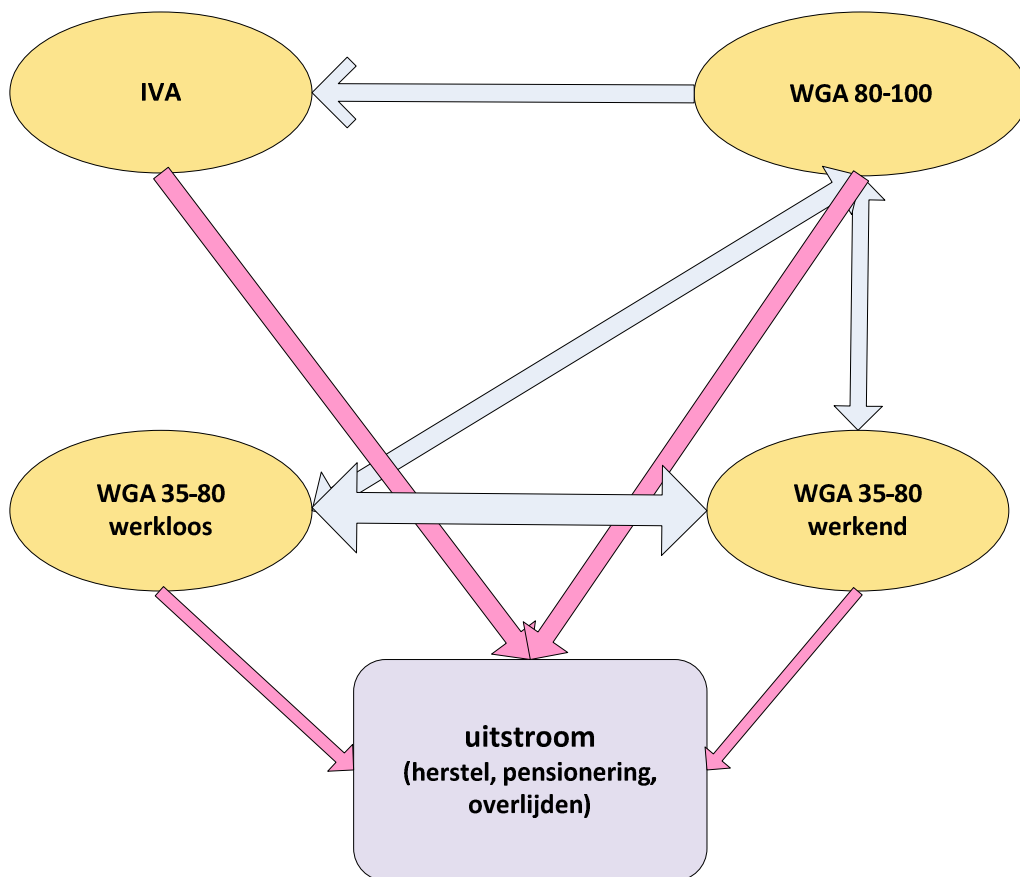
- Volledig en duurzaam arbeidsongeschikt (IVA)
- Volledig en niet-duurzaam arbeidsongeschikt (WGA 80-100)
- Gedeeltelijk arbeidsongeschikt (WGA 35-80) en werkend⁸
- Gedeeltelijk arbeidsongeschikt (WGA 35-80) en niet-werkend

Het ramingsmodel is gebaseerd op transities die gedurende een periode van één kalenderjaar plaatsvinden. Eén jaar na de peildatum kan een individu naar een andere toestand zijn overgegaan of in dezelfde toestand blijven. Hoewel we de IVA en WGA 80-100 als aparte groepen onderscheiden, beschouwen we de overgang naar volledige arbeidsongeschiktheid als één aparte toestand. Of deze situatie al dan niet duurzaam is, wordt apart gesimuleerd (zie kopje Doorstroom in Bijlage A). Daarnaast kan uitstroom uit de WIA plaatsvinden als gevolg van herstel, pensionering of overlijden. Een klein aantal overige redenen van uitstroom, zoals detentie of emigratie wordt meegeteld bij 'herstel'.

⁷ CPB (2009), 'Arbeidsaanbod en gewerkte uren tot 2050: een beleidsneutraal scenario', CPB memorandum 225, R. Ouwels en K. Folmer.

⁸ Iemand verkrijgt de status van werkende in het geval er sprake is van verdiensten uit arbeid. De omvang van deze verdiensten is niet van belang.

Een overzicht van de mogelijke transitie is weergegeven in Figuur B.1. Transitie van IVA naar WGA komen zeer beperkt voor. Deze schatten we niet als zodanig, maar verrekenen we met de doorstroomkans van WGA naar IVA.

Figuur B.1: Transitie binnen WIA in microsimulatiemodel

De werking van de WAO en WAZ microsimulatiemodellen is vergelijkbaar. Belangrijk verschil is dat er minder toestanden onderscheiden worden in de bepaling van de transitie. De onderscheiden groepen in de WAO en WAZ zijn:

- Volledig arbeidsongeschikt
- Gedeeltelijk arbeidsongeschikt

Er vinden transitie plaats tussen deze toestanden evenals transitie naar herstel, overlijden en pensionering.

Transitiekansen

Het meest recente beschikbare microdatabestand is dat van ultimo 2012. Door dit bestand af te zetten tegenover dat van ultimo 2011 wordt inzicht verkregen in de transitie die binnen één jaar hebben plaatsgevonden. De manier waarop de gegevens tot stand komen, kan enige invloed hebben op de hoogte van deze kansen. Dit wordt beschreven in het kader *Administratieve vertraging*.

Kader: administratieve vertraging

De gebruikte gegevens zijn op administratieve basis (ook wel registratiebasis genoemd). Dit heeft een aantal gevolgen. Als gevolg van administratieve vertraging zullen sommige mensen die in het lopende bestand voorkomen, in werkelijkheid reeds zijn uitgestroomd.

In sommige gevallen slaagt UWV er niet in tijdig tot een claimbeoordeling te komen. In dat geval verstrekt zij de cliënt een voorschot en wordt deze vervolgens *pro forma* als WGA volledig arbeidsongeschikt geregistreerd (nieuwe instroom). In het geval de WIA-aanvraag uiteindelijk wordt afgewezen, voert UWV een beëindiging op (uitstroom). Dit verklaart waarom er mensen uitstromen met een duur van 0. Anderzijds is het ook mogelijk dat er sprake blijkt van gedeeltelijke arbeidsgeschiktheid (WGA 35-80) of duurzame arbeidsongeschiktheid (IVA).

Hieronder worden de waargenomen transitiekansen weergegeven. In de onderstaande tabellen is pensionering niet als transitie meegeteld.

Tabel B.1: Transities WIA 2011-2012. In de modelschatting zijn overgang naar de IVA en WGA 80-100 als één toestand beschouwd.

Van	Naar					
	IVA	WGA 80-100	werkend	werkloos	herstel	overlijden
IVA	95,1 %	0,05 %	-	-	0,21 %	4,6 %
WGA 80-100	3,3 %	90,9 %	0,39 %	0,7 %	4,1 %	0,7%
WGA 35-80 werkend	1,8 %	3,1 %	82,9 %	6,6 %	5,0 %	0,7 %
WGA 35-80 werkloos	1,9 %	5,3 %	9,1 %	81,3 %	2,0 %	0,41 %

Tabel B.2: Transities WAO 2011-2012.

Van	Naar			
	WAO 80-100	WAO 15-80	herstel	overlijden
WAO 80-100	98,3 %	0,24 %	0,32 %	1,1 %
WAO 15-80	3,2 %	95,1 %	1,2 %	0,6 %

Tabel B.3: Transities WAZ 2011-2012.

Van	Naar			
	WAZ 80-100	WAZ 25-80	herstel	overlijden
WAZ 80-100	97,8 %	0,5 %	0,5 %	1,2 %
WAZ 25-80	3,1 %	94,7 %	1,9 %	0,27 %

Schattingmethodiek en simulatie

De in ons ramingsmodel gebruikte transitiekansen variëren per individu en zijn geschat op basis van multinomiale logistische regressie. Door middel van logistische regressie kan de invloed van verklarende factoren op een nominale grootheid worden geschat. Deze techniek wordt veel gebruikt om gedrag of keuzes te verklaren.

Bij elke nieuwe langetermijnraming worden nieuwe regressies gemaakt om de transitiekansen te schatten. Voorheen werd gebruik gemaakt van de meest recent gerealiseerde transitie. In de huidige langetermijnraming worden de transities 2008 → 2009, 2009 → 2010, 2010 → 2011 en 2011 → 2012 meegenomen in de regressies.

De eenjarige regressiemodellen zijn hiermee komen te vervallen. Omdat de WIA een relatief nieuwe regeling is zitten er in de beschikbare WIA-gegevens alleen nog maar personen met korte uitkeringsduren, waaruit niet goed af te leiden is wat het effect van een langere uitkeringsduur is op de uitstroomkans. Om deze reden werd in eerdere ramingen voor mensen met een lange uitkeringsduur een eenjarig regressiemodel gehanteerd, gebaseerd op het meest recente gegevensjaar. In de langetermijnraming wordt er in het meerjarige regressiemodel met jaardummyvariabelen voor gezorgd dat het duureffect voor personen met lange uitkeringsduren nog steeds gebaseerd is op het meest recente gegevensjaar, terwijl de effecten van overige variabelen voor zowel personen met korte als lange uitkeringsduren meerjarig worden vastgesteld.

Voordeel van een meerjarig regressiemodel is dat de schattingen gebaseerd zijn op een groter aantal waarnemingen dan in het geval alleen de meest recente transitie zouden worden gebruikt. De betrouwbaarheid van de transitiekansen is verbeterd. Dat wil zeggen dat de invloed van verklarende factoren zoals leeftijd en geslacht met grotere nauwkeurigheid kan worden geschat.

Tabel B.4 bevat een overzicht van de gemiddelde kans op herstel en overlijden.

Tabel B.4: Gemiddelde transitiekansen WIA. Voor de WGA zijn de kansen voor volledig en gedeeltelijk arbeidsongeschikte mensen samengevoegd.

	2008 → 2009	2009 → 2010	2010 → 2011	2011 → 2012
IVA overlijdenskans	5,76 %	4,95 %	4,76 %	4,65 %
IVA herstelkans	0,22 %	0,20 %	0,29 %	0,21 %
WGA overlijdenskans	0,72 %	0,67 %	0,66 %	0,64 %
WGA herstelkans	4,77 %	5,33 %	3,88 %	3,85 %

Tabel B.5: Gemiddelde transitiekansen WAO en WAZ.

	2009 → 2010	2010 → 2011	2011 → 2012
WAO overlijdenskans	0,76 %	0,79 %	0,96 %
WAO herstelkans	1,04 %	0,79 %	0,58 %
WAZ overlijdenskans	1,06 %	1,00 %	0,86 %
WAZ herstelkans	1,25 %	1,37 %	1,03 %

Bijlage C: Schattingsparameters WIA-, WAZ en WAO-modellen

Bijlage C begint met een opsomming van de gebruikte variabelen. Daarna worden de regressiecoëfficiënten voor de meerjarige schatting (op basis van waargenomen overgangen in 2009, 2010, 2011 en 2012) gepresenteerd.

Gebruikte variabelen

Naast de variabelen *geslacht* (referentiegroep: vrouwen, 1 = man), *leeftijd* (x 10 jaar) en *uitkeringsduur* (in jaren) zijn interactietermen opgenomen tussen geslacht en leeftijd en tussen leeftijd en uitkeringsduur. Er is rekening gehouden met niet-lineariteiten door het opnemen van kwadratische termen van de leeftijd en de uitkeringsduur.

Daarnaast zijn in het model zogeheten dummy- of indicatorvariabelen opgenomen (in de tabellen aangeduid met het prefix *I*). Twee daarvan hebben betrekking op de uitkeringsduur (1 of 2 jaar). De variabele *Doorstroom* geeft weer of een individu tussentijds is doorgestroomd naar de IVA. De meerjarige schatting bevat dummy's voor de jaren 2009, 2010 en 2011. De coëfficiënt daarvan geeft de afwijking weer van de gemiddelde overgangskans in het betreffende jaar ten opzichte van de in 2012 waargenomen overgangskans.

C.1 Coëfficiënten logistische regressie meerjarige schatting WIA

Tabel C.1: Meerjarige regressiecoëfficiënten voor de IVA.

Variabele	Herstel	Overlijden
Constante	-4,0922***	-5,9852***
Geslacht	0,3443**	-1,6157***
Leeftijd/10	-0,4135***	1,0550***
Geslacht* (Leeftijd/10)		0,2851***
I (Duur = 1)	0,3432*	0,2920***
I (Duur = 2)	-0,3842*	0,7228***
(Leeftijd/10)^2		-0,0966***
I (Doorstroom)		-0,2299***
I (2009)		0,1254**
I (2010)		0,1315**
I (2011)		-0,0102

* Significant op 5%-niveau ** Significant op 1%-niveau *** Significant op 0,1%-niveau

Tabel C.2: Meerjarige regressiecoëfficiënten voor WGA 80-100

Variabele	WGA 35-80 werkend	WGA 35-80 werkloos	Herstel	Overlijden
Constante	-8,3188***	-6,6142***	-3,9121***	-8,0469***
Geslacht	-1,6248***	-0,9348***	0,4288***	0,4181***
Leeftijd/10	0,7502***	0,4263**	0,3210***	0,5819***
Geslacht * (Leeftijd/10)	0,3785***	0,2783***	-0,0659***	
Duur	0,5364***	0,1079	0,3103***	
(Leeftijd/10) * Duur	0,0394*	0,0694***	0,0421***	
I (Duur = 1)	0,9855***	1,9018***	1,3536***	-0,4387***
I (Duur = 2)	0,4552***	1,0471***	0,5459***	0,2474***
(Leeftijd/10)^2	-0,0939***	-0,0725***	-0,0847***	
Duur^2	-0,0850***	-0,0686***	-0,0697***	
I (2009)	0,6628***	0,3411***	0,1791***	0,2112**
I (2010)	1,0278***	0,8225***	0,7312***	0,1143
I (2011)	0,7072***	0,5011***	0,3384***	0,0938
I (2009) * Duur	-0,0224	-0,0763	-0,0453*	
I (2010) * Duur	-0,1593***	-0,1579***	-0,2665***	
I (2011) * Duur	-0,0229	-0,0712*	-0,1671***	

* Significant op 5%-niveau ** Significant op 1%-niveau *** Significant op 0,1%-niveau

Tabel C.3: Meerjarige regressiecoëfficiënten voor WGA 35-80 werkend

Variabele	WGA 80-100	WGA 35-80 werkloos	Herstel	Overlijden
Constante	-3,5484***	-1,2303**	-5,0152***	-8,3917***
Geslacht	0,2429	0,0650	0,4906	-0,3151
Leeftijd/10	-0,0453	-0,4658*	0,6699**	0,5981***
Geslacht * (Leeftijd/10)	-0,0461	-0,0285	-0,1195*	0,1175
Duur	0,5225***	0,2877***	1,0499***	
(Leeftijd/10) * Duur	0,0735***	0,0245	0,1313***	
I (Duur = 1)				-1,1156***
(Leeftijd/10)^2	-0,0154	0,0197	-0,1789***	
Duur^2	-0,1143***	-0,0569***	-0,1733***	
I (2009)	0,4450**	-0,3640**	0,0741	0,1179
I (2010)	0,2101	-0,3242**	0,1160	-0,0010
I (2011)	0,0424	-0,1646	0,1125	-0,0136
I (2009) * Duur	-0,1343*	0,0278	-0,0920	
I (2010) * Duur	0,0105	-0,0229	-0,1758**	
I (2011) * Duur	0,0043	-0,0396	-0,2090***	

* Significant op 5%-niveau ** Significant op 1%-niveau *** Significant op 0,1%-niveau

Tabel C.4: Meerjarige regressiecoëfficiënten voor WGA 35-80 werkloos

Variabele	WGA 80-100	WGA 35-80 werkend	Herstel	Overlijden
Constante	-4,2470***	-5,0357***	-4,2360***	-8,3917***
Geslacht	0,0091	-0,4803**	0,1922	-0,3151
Leeftijd/10	0,5041***	1,0298***	0,3570	0,5981***
Geslacht * (Leeftijd/10)	0,0030	0,0931**	-0,0740	0,1175
Duur	0,6620***	0,9782***	0,7577***	
(Leeftijd/10) * Duur	0,1516***	0,0320**	0,1120***	
I (Duur = 1)	0,2351	0,7916***	-0,5892*	-1,1156***
I (Duur = 2)	0,2954***	0,6777***	-0,0357	
(Leeftijd/10)^2	-0,1002***	-0,1590***	-0,1296***	
Duur^2	-0,2046***	-0,1609***	-0,1474***	
I (2009)	0,1050	0,2313*	-0,0181	0,1179
I (2010)	0,0094	0,2041**	0,5554**	-0,0010
I (2011)	-0,0162	0,2671***	0,1464	-0,0136
I (2009) * Duur	-0,0354	-0,1100**	0,0460	
I (2010) * Duur	0,0599	-0,1175***	-0,1634*	
I (2011) * Duur	0,0422	-0,0911***	-0,0709	

* Significant op 5%-niveau ** Significant op 1%-niveau *** Significant op 0,1%-niveau

C.2 Coëfficiënten logistische regressie meerjarige schatting WAO en WAZ

Tabel C.5: Meerjarige regressiecoëfficiënten voor WAO, 80-100 % arbeidsongeschikt

Variabele	WAO 15-80	Herstel	Overlijden
Constante	-10,7076***	-6,0002***	-7,9977***
Geslacht	-0,8425	1,0954**	0,3828
Leeftijd/10	3,3546***	1,3475**	0,6081
Geslacht * Leeftijd/10	0,2009*	-0,0316	-0,0049
Duur	-2,9271***	-1,2848**	0,0289
(Leeftijd/10) * Duur	0,2549*	-0,1943*	-0,0755
(Leeftijd/10)^2	-0,4041***	-0,1936***	0,0067
Duur^2	0,2380***	0,5214***	0,1170***

* Significant op 5%-niveau ** Significant op 1%-niveau *** Significant op 0,1%-niveau

Tabel C.6: Meerjarige regressiecoëfficiënten voor WAO, 15-80 % arbeidsongeschikt

Variabele	WAO 80-100	Herstel	Overlijden
Constante	-4,4910***	-3,8716***	-5,6199*
Geslacht	0,5010*	1,1394***	1,2779
Leeftijd/10	0,8113**	1,0288**	-0,7232
Geslacht * Leeftijd/10	-0,0712	-0,2095**	-0,1414
Duur	-1,0331***	-1,8778***	-0,1665
(Leeftijd/10) * Duur	0,0790	0,0886	-0,0306
(Leeftijd/10) ²	-0,0957**	-0,1669***	0,1387
Duur ²	0,1452***	0,2964***	0,1067

* Significant op 5%-niveau ** Significant op 1%-niveau *** Significant op 0,1%-niveau

Tabel C.7: Meerjarige regressiecoëfficiënten voor WAZ, 80-100 % arbeidsongeschikt

Variabele	WAZ 25-80	Herstel	Overlijden
Constante	-0,8438	-2,5504	-14,4576
Geslacht	-3,5636*	-0,2259	-2,2963
Leeftijd/10	0,2932	0,1959	2,8358
Geslacht * Leeftijd/10	0,7177*	0,1241	0,4407
Duur	-2,7846	-0,2313	1,1996
(Leeftijd/10) * Duur	0,2170	-0,0716	-0,1979
(Leeftijd/10) ²	-0,1641	-0,1063	-0,1946
Duur ²	0,4116*	0,0279	-0,0255

* Significant op 5%-niveau ** Significant op 1%-niveau *** Significant op 0,1%-niveau

Tabel C.8: Meerjarige regressiecoëfficiënten voor WAZ, 25-80 % arbeidsongeschikt

Variabele	WAZ 25-80	Herstel	Overlijden
Constante	-21,1398***	9,4783***	-67,5816
Geslacht	-1,1101	0,0067	8,2960
Leeftijd/10	6,2992**	-3,4834**	20,9440
Geslacht * Leeftijd/10	0,1853	-0,0116	-1,3363
Duur	1,4670	-5,2529***	-4,9036
(Leeftijd/10) * Duur	-0,4681	0,5196	1,0574
(Leeftijd/10) ²	-0,5266**	0,2529*	-1,8018
Duur ²	0,3676**	0,4638*	-0,4345

* Significant op 5%-niveau ** Significant op 1%-niveau *** Significant op 0,1%-niveau